

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/172510,Gala-wreczenia-nagrody-Instytutu-Pamieci-Narodowej-Swiadek-Historii-osobom-i-org.html>
27.02.2026, 05:05

Gala wręczenia nagrody Instytutu Pamięci Narodowej „Świadek Historii” osobom i organizacjom spoza Polski – Warszawa, 25 października 2022

Simon Elmer z Wielkiej Brytanii, Klaus Leutner z Niemiec, Helena Rogowska z Kazachstanu oraz wyróżniony pośmiertnie Antoni Rojowski z Rumunii, a także Stowarzyszenie Włosko-Polskie Nowe w Marche (Włochy) oraz Muzeum i Archiwum Polonii Australijskiej (Australia) to laureaci tegorocznej nagrody „Świadek Historii” dla osób i organizacji spoza Polski. Nagrody w Pałacu na Wyspie w Łazienkach Królewskich w Warszawie wręczył prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki.

25.10.2022

W uroczystości wzięli udział między innymi prof. Andrzej Waśko reprezentujący prezydenta RP Andrzeja Dudę; prof. Tadeusz Wolsza, przewodniczący Kolegium IPN, reprezentujący marszałek Sejmu Elżbietę Witek; wicewojewoda mazowiecki Artur Standowicz, reprezentujący premiera Mateusza Morawieckiego; Dariusz Piontkowski, sekretarz stanu w ministerstwie edukacji i nauki; przedstawiciele ambasad Kazachstanu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Wielkiej Brytanii w Polsce, członkowie korpusu dyplomatycznego oraz przedstawiciele instytucji nauki i kultury. Dyrektora Łazienek Królewskich dr. hab. Zbigniewa Wawra reprezentowała jego zastępca Marianna Otmianowska.

Specjalne listy do laureatów i uczestników uroczystości skierowali marszałek Sejmu Elżbieta Witek oraz premier Mateusz Morawiecki.

- Drugie imię mojej ojczyzny, Polski, to Historia. Historia nie tylko jako zapis przeszłości, historia nie tylko jako nauczycielka życia i nauczycielka śmierci, ale historia jako zapis wydarzeń, faktów, pewnych emocji, które mają budować lepszy świat. Historia dla przyszłości, dla świata, który rozpozna ofiary, który rozpozna sprawców, świata, któremu nie zabraknie odwagi, aby postawić wyraźną granicę pomiędzy dobrem a złem

- mówił podczas gali prezes IPN dr Karol Nawrocki. Podkreślił, jak ważną rolę w przekazywaniu prawdy o przeszłości odgrywają Świadkowie Historii:

- Ale żeby słowo stało się ciałem, potrzebni są świadkowie. Potrzebni są Świadkowie Historii, (...) ludzie, którzy niosą w sobie wielki autorytet moralny, a z drugiej strony ogromne brzemie odpowiedzialności (...). „Świadek Historii” to nagroda odwołująca się do współodczuwania, współprzeżywania historii, być może nagroda świadcząca o przyjaźni między narodami. Nasi dzisiejsi laureaci pochodzą przecież i żyją w różnych regionach świata. (...) Za tę determinację w mówieniu prawdy o polskim narodzie, niezależnie od tego, gdzie ona jest wypowiedziana, chciałem serdecznie podziękować wszystkim Świadkom Historii, także instytucjom, którzy swoim imieniem, swoim nazwiskiem mówią o świecie, którego nie ma, a o którym nie możemy zapomnieć.

Wręczaniu medali towarzyszyło odczytanie krótkich biogramów laureatów oraz wzruszające słowa

podziękowań ze strony osób uhonorowanych.

„Świadek Historii” to honorowe wyróżnienie, ustanowione w marcu 2009 r. zarządzeniem Prezesa IPN i przyznawane przez Instytut Pamięci Narodowej. Otrzymują je osoby i instytucje szczególnie zasłużone dla upamiętniania historii narodu polskiego oraz wspierające IPN w realizacji ustawowej działalności w sferze edukacyjnej i naukowej. Wśród dotychczasowych laureatów znalazło się liczne grono kombatantów, nauczycieli, działaczy społecznych i samorządowców. Na mocy decyzji Prezesa Instytutu od 2014 r. nagrodę mogą dostać także osoby działające poza granicami kraju.

Zapis uroczystości na kanale IPNtv

Laureaci nagrody IPN „Świadek Historii” dla osób i organizacji spoza Polski 2022

Associazione Italo-Polacca Nuova delle Marche (Stowarzyszenie Włosko-Polskie Nowe w Marche) Włochy

Stowarzyszenie Associazione Italo-Polacca Marche (obecnie Associazione Italo-Polacca Nuova delle Marche) zostało założone w 1999 r. w Senigallii w rejonie Ancony, a jego

pierwszym prezesem została Zofia Bułhak-Jelska, która już w latach 60. zainicjowała działalność polegającą na pomocy Polakom zamieszkałym na terenie regionu.

Celem Stowarzyszenia jest integracja polskich imigrantów, podnoszenie świadomości narodowej miejscowej Polonii i upowszechnianie polskiej kultury we Włoszech. Działalność Stowarzyszenia polega na kultywowaniu i podtrzymywaniu pamięci o 2. Korpusie Polskim we Włoszech poprzez wydawanie opracowań, organizowanie wystaw i konferencji naukowych oraz organizację obchodów rocznicowych wyzwolenia miast i miasteczek regionu Marche przez armię gen. Andersa.

Stowarzyszenie promuje i wspiera inicjatywy o charakterze kulturalnym i edukacyjnym. Organizuje też własną działalność edukacyjną, obejmującą zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe. Od 2015 r. Stowarzyszenie promuje projekt regionalny Szkoła Polska Kultury i Języka Polskiego Anders. Obecnie dzięki wsparciu organizacji działają trzy polskie szkoły – w Maceracie, Perugii i Anconie.

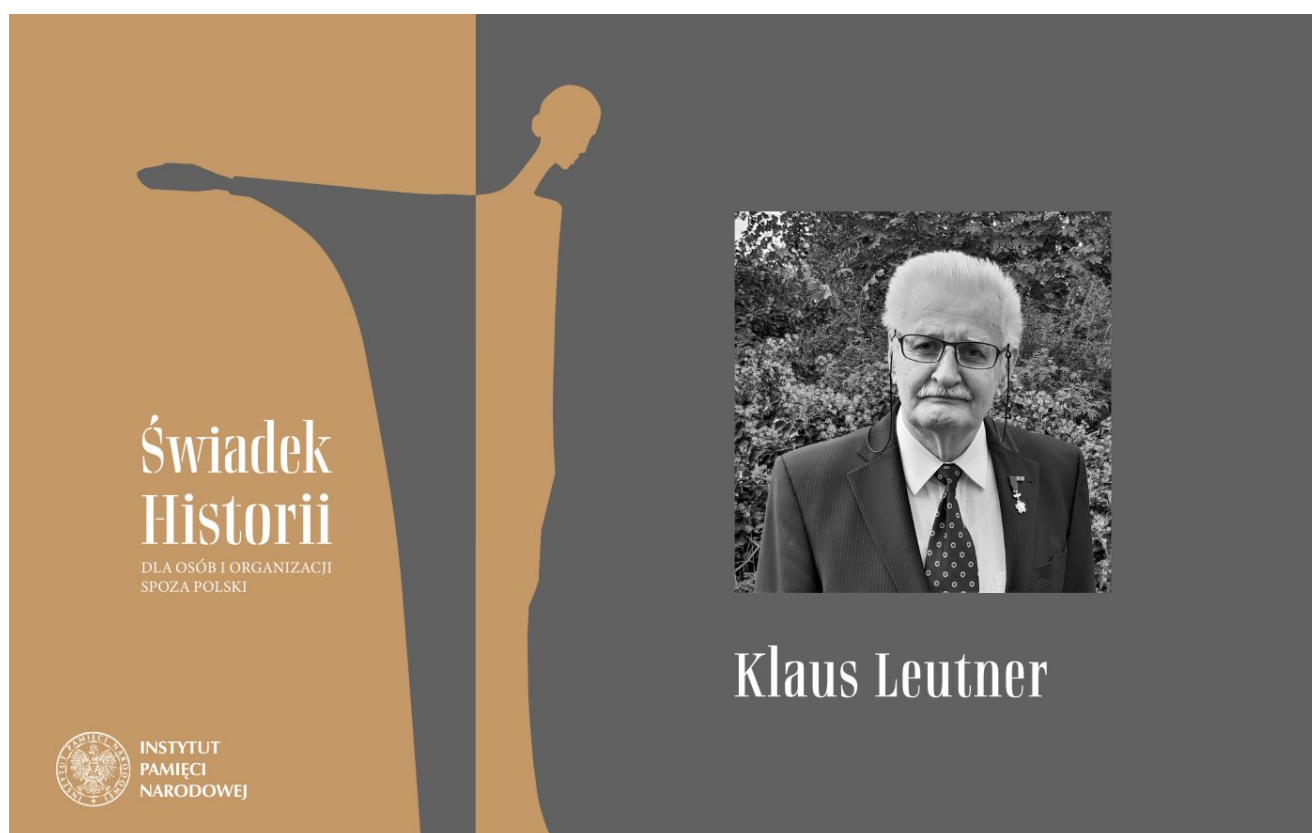
Simon Elmer Wielka Brytania

Simon Elmer to emerytowany oficer brytyjskiej policji zafascynowany historią Polski. Jako młody funkcjonariusz pełnił służbę w zachodnim Londynie, gdzie spotkał wielu weteranów II wojny światowej. Od lat organizuje uroczystości rocznicowe, w tym coroczne Zaduszki na Polskim Cmentarzu Wojskowym w Newark. Podczas spotkań w polskich szkołach i brytyjskich organizacjach promuje polską historię wojskową lat 1939-47.

Jest członkiem Stowarzyszenia Ułanów Karpackich w Polsce, Związku Lotników Polskich w

Anglii oraz Stowarzyszenia 3 Dywizji Strzelców Karpackich w Anglii. Ścisłe współpracuje z polską grupą rekonstrukcji historycznej First to Fight, przedstawiającą Wojsko Polskie na Zachodzie. Stworzył m.in. ekspozycję muzealną poświęconą Polskim Siłom Powietrznym w Lincolnshire (1940-47) w Thorpe Camp Museum w Lincolnshire, organizował wizyty polskich weteranów Bitwy o Anglię w RAF Coningsby i Grimsby Carpathian Lancers Memorial. Ponadto dostarcza materiały do Instytutu Sikorskiego i innych muzeów wojskowości.

W 2012 r. otrzymał polski medal „Pro Memoria” za pracę przy projektowaniu i instalacji tablicy pamiątkowej honorującej Pułk Ułanów Karpackich w ich byłym obozie w Grimsby. W 2019 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, nadanym z upoważnienia Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Klaus Leutner Niemcy

Klaus Leutner od początku lat 90. społecznie zajmuje się dokumentowaniem zbrodni niemieckich w okresie II wojny światowej i przywracaniem pamięci o ich ofiarach, szczególnie o Polakach.

Inicjator polsko-niemieckich projektów dla młodzieży szkolnej (m.in. w Zespole Szkół w Głównie i Gimnazjum w Berlinie). Jest założycielem stowarzyszenia „Initiative KZ-Aussenlager Lichterfelde” zajmującego się upamiętnianiem filii obozu Sachsenhausen oraz autorem publikacji na ten temat.

Badając dramatyczne losy Bronisławy Czubakowskiej, polskiej robotnicy przymusowej

zamordowanej przez Niemców w 1942 r. Klaus Leutner natrafił na zbiorowy grób na cmentarzu w Berlinie-Altglienicke i znalazł informacje o pochowaniu tam anonimowych ofiar II wojny światowej. Dzięki jego zaangażowaniu potwierdzono, że na 1370 skremowanych osób w kwaterze spoczywa 435 Polaków, w tym 18 księży.

W 2018 r. został doradcą sądu konkursowego powołanego przez Senat Berlina w celu wyboru projektu nowego upamiętnienia Altglienicke. Projekt został zainaugurowany w 2021 r.

Muzeum i Archiwum Polonii Australijskiej Australia

Muzeum i Archiwum Polonii Australijskiej powstało w 1991 r. (zarejestrowane w 1992 r.) z inicjatywy polskich imigrantów, chcących zachować dla przyszłych pokoleń materiały źródłowe dotyczące życia Polaków mieszkających w Australii i działalności stowarzyszeń polonijnych.

Organizacja zajmuje się gromadzeniem, zabezpieczaniem i udostępnianiem materiałów historycznych i eksponatów muzealnych dotyczących Polonii australijskiej. Wydaje publikacje poświęcone dziejom polskiej emigracji w Australii i współpracuje z podobnymi organizacjami.

Muzeum i Archiwum Polonii Australijskiej aktywnie poszukuje przedmiotów, dokumentów i fotografii, które upamiętniają przeżycia wojenne Polaków osiadłych w Australii, organizację życia kulturalnego, rodzinnego i społecznego w nowym kraju oraz losy powojennej emigracji.

Helena Rogowska Kazachstan

Helena Rogowska od 2013 r. jest prezesem Stowarzyszenia „Polacy” w Kazachstanie. Swoją działalnością przyczynia się do promowania Polski za granicą i rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie oświaty i kultury polskiej. Jej praca została wielokrotnie doceniona przez Ambasadę RP w Nur-Sułtanie. Za swoją długoletnią działalność na polu współpracy polsko-kazachstańskiej otrzymała Złoty Medal przyznany przez Zgromadzenie Narodu Kazachstanu.

Z wielkim zaangażowaniem i troską pielęgnuje tradycje i zwyczaje polskie w Kazachstanie oraz dba o zachowanie i pogłębienie wiedzy o historii i losach zesłanych Polaków. Gromadzi pamiątki, zbiera i archiwizuje dokumenty ich dotyczące i promuje tę wiedzę wśród młodego pokolenia.

Helena Rogowska angażuje się również w działalność charytatywną. Organizuje pomoc dla rodzin polskiego pochodzenia, będących w trudnej sytuacji materialnej.

Od lat promuje informacje o polskiej diaspory w Telewizji Kazachskiej. W 2021 r. zrealizowała projekt dotyczący muralu upamiętniającego postać Adolfa Januszkiewicza oraz jego wkładu w kulturę Kazachstanu i budowanie dialogu międzykulturowego.

Antoni Rojowski (pośmiertnie) Rumunia

Pierwszy Prezes Polonii po rumuńskiej rewolucji. Od 1953 r., mimo niesprzyjających warunków, kultywował i wspierał ducha polskości na rumuńskiej Bukowinie. Po 1991 r. przyczynił się do stworzenia struktury organizacyjnej Związku Polaków w Rumunii, rozwoju jego działalności oraz nawiązania relacji z władzami, organizacjami i instytucjami z Polski.

Urodził się w rodzinie polskich osadników, przybyłych na ziemię obecnej Bukowiny rumuńskiej w XIX wieku. Jego ojciec, Michał Rojowski, był znanym działaczem ruchu oświatowego w okresie międzywojennym.

Antoni Rojowski w marcu 1990 r. wszedł w skład komitetu, który powołał i zarejestrował Związek Polaków w Rumunii „Dom Polski” w Bukareszcie. Obecnie Związek Polaków w Rumunii jest organizacją zrzeszającą 14 stowarzyszeń lokalnych, a główna siedziba władz mieści się w Suczawie. To właśnie dzięki zabiegom Antoniego Rojowskiego Stowarzyszenie odzyskało nieruchomość zajętą w latach komunizmu.

W 1991 r. został wybrany na prezesa Związku Polaków w Rumunii i pełnił tę funkcję do śmierci w 1994 r. W uznaniu zasług i pracy na rzecz Polonii bukowinińskiej został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, a w grudniu 1993 r. Prezydent RP Lech Wałęsa nadał mu polskie obywatelstwo.

► [Poprzednie edycje nagrody](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

